

Landbrugsstyrelsen

Att.: miljobio@lfst.dk
J.nr. 17-18282-000008
Cc: chbrpe@lfst.dk

Landbrug & Fødevarer FmbA

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V
T +45 3339 4000
F +45 3339 4141
E info@lf.dk
W www.lf.dk
CVR DK 25 52 95 29

Høring over udkast til ændret bekendtgørelse om plantedække og om dyrkningsrelaterede tiltag (Plantedækkebekendtgørelsen)

Landbrug & Fødevarer har modtaget høringsmaterialet vedrørende udkast til ændret bekendtgørelse om plantedække og om dyrkningsrelaterede tiltag i planperioden 2017/2018.

De foretagne ændringer omfatter justering i diverse eksisterende regler, som er tiltænkt at træde i kraft 1. januar 2018. Det er glædeligt, at plantedækkebekendtgørelsen kan træde i kraft 1. januar i det år, hvor efterafgrøderne skal etableres i efteråret.

Landbrug & Fødevarer finder det stærkt problematisk, at bekendtgørelsen ikke indeholder flere af de elementer vedr. behovet for fleksibilitet i forhold til efterafgrødekravet, som erhvervet har efterspurgt den seneste tid – særligt set i lyset af, at efterafgrødekravet nu er steget markant som følge af de nye efterafgrødeordninger (målrettede efterafgrøder og husdyrefterafgrøder). Vi vil uddybe dette nedenfor under "Behov for øget fleksibilitet i forhold til efterafgrødekravet".

Afslutningsvist følger specifikke kommentarer til nærværende udkast til bekendtgørelsen.

Opgør med detailorienteret regulering

Generelt er der et ønske fra erhvervet om, at den meget detaljeorienterede regulering, og hvad det indebærer af mange datokrav mv., bør erstattes af regler, der underbygger mulighederne for at praktisere godt landmandskab. Den seneste teknologiske udvikling, som muliggør registrering af markmanagement, åbner døren for nye reguleringsmæssige principper, hvor egenkontrol kan være et centralt element. I forhold til etablering af efterafgrøder eller alternativer hertil handler det om at få fjernet overskydende kvælstof fra jorden på en effektiv måde, via mere simple og meningsfulde regler. Godt landmandskab og den teknologiske udvikling bør være naturlige bærende elementer frem for det nuværende regelkompleks, som på en lang række områder besværliggør det at opnå formålet med reglerne for landmænd.

Kommentarer i forhold til husdyrefterafgrøder

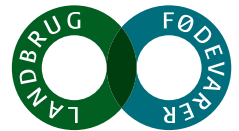
Reglerne om husdyrefterafgrøder bør integreres fuldt i de pligtige efterafgrøder, så der kan opereres med et sæt regler mindre. Kravene til pligtige efterafgrøder vil så blive 10 pct. for ejendomme under 30 kg N i organisk gødning pr. ha og et krav til ejendomme over afhængig af, hvilket vandopland det er beliggende i.

Særligt vedr. pilotordning for præcisionsjordbrug

Landbrug og Fødevarer ser meget positivt på, at der etableres en pilotordning med teknologi og effektiv udnyttelse af kvælstof som alternativ til efterafgrøder. På sigt vil det blive en ordning, der både kan blive til gavn for landmanden og for miljøet. Men det er vigtigt for Landbrug og Fødevarer, at pilotprojektet kan gennemføres og der indsamles mest mulig viden fra denne pilotordning.

Landbrug & Fødevarer er erhvervsorganisation for landbruget, fødevarer- og agroindustrien. Med en eksport på over 156 milliarder kroner årligt og med 169.000 beskæftigede repræsenterer vi et af Danmarks vigtigste eksporterhverv.

Ved at nytænke og synliggøre erhvervets bidrag til samfundet sikrer vi vores medlemmer en stærk placering i Danmark og globalt.

Pilotordningen har teknologianvendelsen i reguleringsøjemed som fokus, og der vil skulle indgå forøgede ressourceforbrug i tillæringen af, hvorledes dette udføres i praksis. Landbrug & Fødevarer foreslår derfor, at de deltagende bedrifter kan få hjælp til at gennemføre de krævede aktiviteter på den mest hensigtsmæssige måde. Vi opfordrer derfor til, at der kan gives støtte til den ekstra konsulenthjælp, der kræves for en succesfuld gennemførelse af pilotordningen.

Det fremgår desuden af udkastet til ordningen, at ordningen er begrænset til 20 bedrifter. Landbrug & Fødevarer foreslår, at ordningen udvides, således at man ikke afskærer landmænd fra at indgå i ordningen, således at det sikres, at virkemidlet testes på et bredt udvalg af bedrifter.

Behov for øget fleksibilitet i forhold til efterafgrødekravet

Det er helt afgørende for landmandens tilpasningsmuligheder på bedriften, at der sker en øget fleksibilitet i forhold til efterafgrødekravet for alle bedrifter. Dette kan ske helt miljøneutralt på en række områder.

Hvis vækstpotentialet i fødevarerhvervet skal realiseres, så er der brug for en langt bredere palette af godkendte virkemidler. Det er også den tankegang, der ligger bag forligspartiernes mål i Fødevarer- og Landbrugspakken om, at reguleringen af landbruget skal være til gavn for både miljøet og landmanden.

Nedenstående virkemidler med flere er allerede klar til implementering i plantedækkebekendtgørelsen som alternativer til pligtige efterafgrøder, og vi finder, at disse virkemidler skal indgå i plantedækkebekendtgørelsen for den kommende dyrkningsæson.

- Nedmuldning af halm

Halmnedmuldning immobiliserer N om efteråret og reducerer udvaskning. På længere sigt bygges N-puljen op i jorden og kan resultere i udvaskning. På en 5-10 årig horisont vil halmnedmuldning reducere udvaskningen. Nedmuldning af halm er ikke med på listen over yderligere alternativer – forskningsinstitutionerne vurderede tilbage i starten af 2013, at nedmuldning af halm var klar til indfasning.

- Afbrydning af dræn og overrisling/infiltration af våde enge og små lokale vådområder

Effekten kendes og fastsættes i forbindelse med de større vådområdeprojekter, men bør også godkendes som et selvstændigt virkemiddel. Dette virkemiddel bør indgå som alternativ til efterafgrøder.

- Lavbunds-ordningen

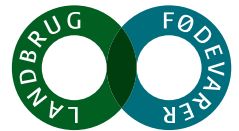
Godkendt klima virkemiddel, men den betydelige indirekte N-effekt medregnes pt. ikke. Dette virkemiddel bør indgå som alternativ til efterafgrøder.

- Minivådområder

Minivådområder forventes godkendt som kollektivt virkemiddel i 2018. Dette virkemiddel bør indgå som alternativ til efterafgrøder.

- Matrice minivådområder

Betydeligt vidensgrundlag, som bl.a. bygger på 12 års dansk forskning af såvel primære som sekundære effekter fra 7 anlæg (Supreme, iDRÆN) + 4 (Future Cropping). Effekt-beregningsmodel er valideret på uafhængigt datagrundlag. Dette virkemiddel bør indgå som alternativ til efterafgrøder.

- Plantedække efter ompløjning af kløvergræs

Dyrkning af græs udlagt forår, grønkorn + udlæg, helsæd + udlæg, vårbyg + udlæg, majs + udlæg kan reducere udvaskningen i aftagende rækkefølge efter ompløjning af kløvergræs. Dette virkemiddel bør indgå som alternativ til efterafgrøder.

- Sædskifte med flerårige afgrøder

Sædskiftet har stor betydning for udvaskningen. Flerårige afgrøder eller etårige afgrøder med stort kvælstofoptag om efteråret reducerer udvaskningen. Dette virkemiddel bør indgå som alternativ til efterafgrøder.

- Nitrifikationshæmmere i gylle forud for majs og kartofler

På grovsandet jord kan der i nedbørsrige forår ske en udvaskning i forår/forsommerperioden. Den kan delvis undgås ved brug af nitrifikationshæmmere. Det er mest aktuelt i majs og kartofler, hvor optagelsen i forår er langsom. Men også i vårbyg er der effekt i nogle år. Tilsætning af nitrifikationshæmmere til gylle bør derfor indgå som virkemiddel.

- Udbringning af fast husdyrgødning før efterafgrøder eller efter 1. november på ler og 1. februar på sandjord

I dag udbringes en del fast husdyrgødning om efteråret forud for vintersæd. Udbringning af fast husdyrgødning før efterafgrøder eller efter 1. november på ler og 1. februar på sandjord reducerer udvaskningen. Dette virkemiddel bør indgå som alternativ til efterafgrøder.

Samtidig er det nødvendigt, at man justerer de gældende alternativer, således at regler afspejler den faglige virkelighed, og at ordningen dermed kan inddrages i praktiseringen af godt landmandskab.

- Omregningsfaktor på tidligt sået vinterkorn

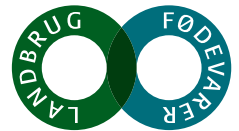
Med hensyn til omregningsfaktorer for alternativer til efterafgrøder foreslår vi, at der skal ses på omregningsfaktoren for tidlig såning af vintersæd og for brak. 2 års forsøg i GUDP projektet Virk-N, som AU forestår, viser en betydelig bedre effekt af tidlig såning af vintersæd end den, der svarer til en omregningsfaktor på 4 til 1. Ifølge disse forsøg skal omregningsfaktoren snarere være 2 til 1. Dertil kommer, at tidlig såning er et mere sikkert virkemiddel. Det vil være langt mere attraktivt at etablere tidligt sået vintersæd i et vanskeligt efterår som 2017 end sent såede efterafgrøder. Vi er opmærksomme på, at tidlig såning hidtil ikke har været anvendt så meget på grund af, at pligtige efterafgrøder også indgår til opfyldelse af MFO-krav. Flere landbrug vil imidlertid opfylde MFO-kravet ved brak, hvor tidlig såning igen vil blive mere attraktivt til at opfylde kravene til pligtige efterafgrøder.

- Tidlig såning af vintersæd efter raps og bælgssæd

I tilknytning til ovenstående bør der fastsættes en særlig omregningsfaktor for tidlig såning af vintersæd efter raps og bælgssæd. I efterår/vinter efter såning af vintersæd efter raps og bælgssæd ses større reduktion af kvælstofudledningen end ved korn efter korn. Tidlig såning bør indføres som et målrettet virkemiddel i sådanne sædskifter.

- Braklægning/udtagning

Braklægning kan i visse tilfælde være attraktivt for landmanden i forhold til efterafgrøder, fordi det er et sikkert virkemiddel. Omregningsfaktoren er dog ikke sat ud fra den faglige korrekte viden og man bør derfor korrigere omregningsfaktoren hertil.

- Flere arter og blandinger som pligtige efterafgrøder

Der er gentagne gange fremsat ønske til udvidelse af antallet af arter og blandinger, der kan indgå som pligtige efterafgrøder. Dette er blevet meget aktualiseret af, at det er konstateret, at også olieræddike kan medføre en opformering af kålbrok, der kan umuliggøre dyrkning af raps i en årrække. Derfor er det vigtigt, at alle kræfter forenes i at få udbredt andre efterafgrøder end olieræddike i sædskifter, der indeholder raps i sædskiftet.

Det er positivt at havre og hybridrug er medtaget som nye arter af efterafgrøder.

Derudover skal der også ske en accept af kvælstoffikserende efterafgrøder. Vi er af den opfattelse, at Aarhus Universitet har svaret LANDBRUGSSTYRELSEN, at såfremt der fastsættes en eftervirkning på 50 kg kvælstof pr. ha, er der ikke risiko for en merudvaskning. Det fremgår af et notat i forbindelse med diskussion om kvælstoffikserende efterafgrøder, hvor LANDBRUGSSTYRELSEN spørger om, hvordan eftervirkningen af kvælstoffikserende efterafgrøder skal fastsættes, således at merudvaskning i udlægsåret og de følgende år minimeres. AU konkluderer i deres svar på spørgsmålet: "5. Konklusion. Det vurderes, at under de forudsætninger, som nævnes indledningsvis, og ved pålægning af en udbyttmæssig eftervirkning på 50 kg N/ha for kvælstoffikserende efterafgrødeblandinger kan risikoen for merudvaskning minimeres i forhold til dyrkning af pligtige ikke-kvælstoffikserende efterafgrøder. Det vurderes ligeledes, at det ikke vil være hensigtsmæssigt at udarbejde omregningsfaktorer forskellige fra 1 for efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter og pligtige ikke-kvælstoffikserende efterafgrøder." Det er derfor helt uforståeligt, at der heller ikke i dette udkast til bekendtgørelsen er medtaget kvælstoffikserende efterafgrøder som en mulighed, således at landmænd får flere arter at vælge imellem. Særligt de økologiske producenter imødeser muligheden for, at anvende kløvergræs som efterafgrøde, da det vil bidrage til bedre økologiske sædskifter og en bedre næringsstofforsyning til de økologiske marker. Generelt har de økologiske planteavlere udfordringer med at skaffe næringsstoffer, særlig udtalt i de husdyrtynde egne, og netop denne udfordring opleves som den væsentligste barriere for yderligere omlægning til økologisk planteavl.

SEGES har tidligere foreslået, at det skal være tilladt at iblande udsæd af alle arter i en normal udsædsmængde af en effektiv kvælstofopsamler. På den måde vil landmænd få langt flere muligheder, uden at miljøeffekten kompromitteres.

Samtidigt er det vigtigt, at kravet til pligtige efterafgrøder, så vidt muligt, bliver lig med kravene til andre typer af efterafgrøder. Og det er vigtigt, at det sker ved at udvide antallet af arter, der tæller som pligtige efterafgrøder. MFO-efterafgrøder skal f.eks. bestå af blandinger. Derfor er det vigtigt, at det ved pligtige efterafgrøder er muligt at anvende blandinger, der ikke opformerer sygdomme som kålbrok.

Overdragelse af opsparede efterafgrøder

Der er også stort behov for at ændre den praksis, som Landbrugsstyrelsen har indført, med at virksomheder, der ikke har et efterafgrødekrav og/eller ikke er ophørt i Register for Gødningsregnskab, ikke kan overdrage opsparede efterafgrøder til andre virksomheder. Der er eksempler på, at store arealer med efterafgrøder "går tabt" for landmanden ved forpagtning/salg af landbrug. Dette kan ikke være intentionen i bekendtgørelsen.

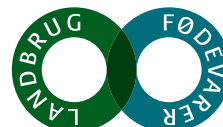
Håndtering af etableringsfrister for efterafgrøder

Der er generelt brug for, at reglerne om frister for etablering af efterafgrøder håndteres anderledes end i dag, således at etableringen af efterafgrøder ikke umuliggør godt landmandskab. Det gælder eksempelvis, hvor etablering af efterafgrøder om efteråret er umuligt grundet vejrmæssige forhold.

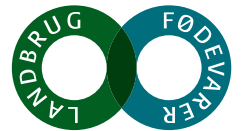

Det skal ikke komme landmanden til skade, at høsten eksempelvis falder senere end normalt. Landbrug & Fødevarer ønsker, at dette tilbagevendende problem håndteres på en måde så der skabes forudsigelighed og overensstemmelse med godt landmandskab i reglerne herfor.

Paragraf	Kommentar
3, stk. 1	<p>Det ville være ønskeligt, at man i Danmark får mulighed for at anvende kløver og vikkearter som pligtige efterafgrøder og som MFO-efterafgrøder.</p> <p>Fordelen vil være, at man kan undgå de korsblomstrede arter gul sennep og olieræddike. Problemet med gul sennep og olieræddike er, at de opformerer kålbrot. Da kålbrot overlever mange år i jorden, kan en sådan smitte ødelægge en bedrifts muligheder for at dyrke en lang række økonomisk fordelagtige afgrøder.</p> <p>Nogle af de kløverarter, der vil blive anvendt, blomstrer om efteråret. Det sikrer muligheder for pollenproduktion til såvel bier som andre insekter og bidrager derfor til at sikre gode fourageringsmuligheder på arealerne.</p> <p>De anvendte arter giver et særdeles godt plantedække og dermed gode levesteder for den vilde fauna og god biodiversitet.</p>
3, stk. 2	<p>Det er positivt, at hybridrug og havre (alle arter af Avena-slægten) er medtaget på listen over afgrøder, der kan sås senest den 20. august.</p>
6, stk. 1 2)	<p>Mulig godkendelse af purløg og skorzonnerod samt timian som efter- og mellemafgrøder efter sidste høstår.</p> <p>Afgrøderne bliver høstet før 20. juli. De optager kvælstof om efteråret og er på den måde sammenlignelige med frøgræs, der kan medregnes som efterafgrøder.</p> <p>Samme afgrøder skal kunne tælle som MFO i udlægsåret. De sikrer en stor biodiversitet. Purløg blomstrer i efteråret og har bi-træk. Det vil betyde fourageringsmuligheder for bier. Afgrøderne er gode levesteder for harer, rådyr og specielt agerhøns.</p>
7, stk. 1 3)	<p>Referenceåret for pil skal udgå. Det giver en bagatelagtig miljøeffekt og en administrativ lettelse.</p>
7, stk. 3	<p>Bør udgå i forenklingens tegn, da der er tale om meget små arealer.</p>
11, stk. 2	<p>Omregningsfaktoren mellem tidlig såning af vintersæd og efterafgrøder er fortsat ikke i overensstemmelse med det fagligt korrekte, hvor omregningsfaktoren skal være 3:1 i stedet for 4:1.</p>
12, stk.1	<p>Det bør være muligt at overdrage et overskud af pligtige efterafgrøder, også hvis man ikke er omfattet af efterafgrødekrav. Denne gældende regel gør, at landbrugsvirksomheder, hvor jorden frasælges/bortforpagtes i løbet af planperioden og inden 21. april, og som fortsat har husdyrproduktion, ikke kan overdrage pligtige efterafgrøder til ny ejer/forpagter.</p> <p><i>LANDBRUGSSTYRELSEN har i tidligere høringssvarnotat skrevet, at de vil indgå i dialog med erhvervet!</i></p>
14, stk. 1 3) og stk. 3	<p>Hvorfor stilles der krav om en skriftlig aftale? Vi finder dette krav overflødigt, da overførslen skal laves digitalt i Tast selv-service i Skemaet Gødningskvote og efterafgrøder. Det burde vel være dokumentation nok, hvis afgiver og modtager begge har indtastet data i Tast selv-service, hvor man er logget ind med digital signatur eller Nem-Id. Hvad er konsekvensen, hvis landmændene ikke også har en skriftlig aftale på bedriften?</p>

16, stk. 1	Det skal også være muligt at indberette i markplanlægningen i "ændringsperioden" frem til 15. maj. Dermed vil rådgivere og landmænd have mere tid til at få løst de mange opgaver, der er i foråret. LANDBRUGSSTYRELSEN har i tidligere høringssvarnotat skrevet, at de vil indgå i dialog med erhvervet!
17, stk. 1	SEGES er ikke fagligt enige i omregningsfaktoren, da vi ikke mener, der er taget højde for forskellen i udvaskning af kvælstof fra arealer bevokset med vintersæd og fra ubevoksede arealer.
18, stk. 1	Positivt med nye tiltag som alternativ til efterafgrøder. Tilføj: med mulighed for forlængelse
18, stk. 4, punkt 1	Punktet er overflødigt. Det må være andelen af korn og raps på bedriften, der er afgørende. Dette kan tilføjes pkt. 2
18, stk. 4, punkt 3	"og kilespredning" skal udgå. Det er dækket af sektionskontrol
18, stk. 4, punkt 4	Størrelsen af bruget skal ikke være et kriterie for udvælgelsen. Det er snarere antallet af husdyrgødningslagre, produktionssteder mv.
8, stk. 6, punkt 1	MarkOnline, Næsgaard Mark o.l. bør udgå.
18, stk. 6, punkt 2	"Kemisk analyse" skal indsættes. Dvs. analysen skal foretages på kemisk laboratorium
18, stk. 7, punkt 1	"Logfiler" skal udgå. Der findes ikke logfiler for organiske gødninger.
18, stk. 8, punkt 1	Der skal ikke stilles krav om elektroniske udbyttekort.
18, stk. 8, punkt 2	Proteinindhold gælder kun for korn. Det er ikke relevant for raps.
19	Undtagelsen til jordbearbejdning om efteråret skal gælde majs generelt og ikke kun kolbe- og kernemajs.
19, stk. 3	Gyllenedfældning på udlæggræs efter korn eller helsæd. Det skal også gælde for grønkorn.
20, stk. 2	Reglerne vedrørende omlægning af fodergræs i § 20 giver stadig problemer på mange bedrifter, fordi de ikke harmonerer med angreb af stankelben. På mange arealer med forfrugt fodergræs vanskeliggøres såvel omlægning som etablering af ny afgrøde i foråret som følge af angreb af stankelbenlarver, hvortil der ikke længere er nogen kemisk bekæmpelsesmulighed. Hovedflyvningen og æglægningen af de voksne myg af mosestankelben er i august til primo september, og det er i de forårssåede afgrøder efter omlægning af græsset om foråret, at skaderne er store. I de eksisterende regler er det muligt at omlægge fodergræs om efteråret frem til og med 15. august til fodergræs igen eller grønkorn med græsudlæg. Men af hensyn til bekæmpelse af rod ukrudt og kløvertræthed er det ofte ønskeligt, at fodergræsarealet kan efterfølges af en anden afgrøde end græs/kløvergræs eller vinterraps. Der er derfor stadig et ønske, at omlægning kan foretages til tidligt sået vintersæd, evt. under den forudsætning, at det kan dokumenteres, at der er problemer med angreb af stankelben på arealerne. Specielt for kvægbrug på lerjord vil etablering af vintersæd efter fodergræs kunne give en merindtjening på 2-3.000 kr. pr. ha, fordi græs er en god forfrugt til vintersæd. En regelændring vil ikke udløse, at et stort areal med fodergræs bliver omlagt til vintersæd om efteråret, fordi det er

mest aktuelt på lerjord, og det kræver et stort harmoniareal. Men for de bedrifter, hvor det er aktuelt, kan det bidrage til en betydelig merindtjening. Hvis det mod forventning ikke kan ændres for fodergræs generelt, bør forbuddet om omlægning af fodergræs ikke gælde, hvis græsafgrøden er græs uden kløver (kode 263). Udvaskningen fra vintersæd efter græs uden kløver (til slæt) er ikke større end udvaskningen fra vintersæd efter andre forfrugter. Dette er dokumenteret i forsøg og balance-beregninger fra Aarhus Universitet.

Med venlig hilsen

Nikolaj Ludvigsen
Chefkonsulent

Vand & Natur

D +45 3339 4458
M +45 5118 3318
E nlu@lf.dk